

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Brně rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Jaroslavy Skoumalové, soudce JUDr. Lukáše Hloucha, Ph.D. a soudkyně Mgr. Kateřiny Kopečkové, Ph.D., v právní věci žalobce: **TOP RIK s.r.o.**, se sídlem Pacov – Jeřichovec 30, zastoupeného JUDr. Lenkou Vincencovou, advokátkou se sídlem Javornického 138, Vysoké Mýto, proti žalovanému: **Generální ředitelství cel**, se sídlem Budějovická 7, Praha 4, o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 18. 3. 2013, č.j. 374-6/2013-900000-304.1,

t a k t o :

- I. Rozhodnutí Generálního ředitelství cel ze dne 18. 3. 2013, č.j. 374-6/2013-900000-304.1, **se zrušuje** a věc **se vrací** žalovanému k dalšímu řízení.
- II. Žalovaný **je povinen** zaplatit žalobci náhradu nákladů řízení v celkové výši 11.228 Kč do třiceti dnů od právní moci tohoto rozsudku k rukám JUDr. Lenky Vincencové, advokátky se sídlem Javornického 138, Vysoké Mýto.

O d ů v o d n ě n í :

I. Předmět řízení a průběh správního řízení

[1] Žalobce podal ke Krajskému soudu v Brně (dále jen „krajský soud“) žalobu proti rozhodnutí žalovaného ze dne 18. 3. 2013, č.j. 374-6/2013-900000-304.1 (dále jen „napadené rozhodnutí“), jímž žalovaný změnil k odvolání žalobce rozhodnutí Celního úřadu Jihlava ze

dne 26. 10. 2009, č. j. 19094/2009-216300-021 (dále jen „prvostupňové rozhodnutí“), jímž bylo rozhodnuto o zajištění nákladního automobilu zn. IVECO typ 35 C 13 V, č. karosérie ZCFC3591005394247 (dále jen „zástava“), který byl dovezen do tuzemska dne 1. 4. 2004, a to do doby, než bude celní dluh splněn v plné výši, a to bez ohledu na práva třetích osob.

[2] Prvostupňovým rozhodnutím byly dále uloženy vlastníkově zástavy určité povinnosti. Zástava je v držení a současně ve vlastnictví osoby žalobce. Prvostupňový orgán dále uložil vlastníkově zástavy zákaz se zástavou jakkoliv nakládat, vyjma nutné manipulace při přímém ohrožení zástavy, jiného majetku nebo ohrožení osob, a dále mu uložil povinnost uskladnit zástavu v místě provozovny vlastníka, jakož i povinnost vydat orgánům celní správy doklady od zajištěného vozidla a umožnit orgánům celní správy kontrolu podmínek pro zboží, které bylo zajištěno v rámci celního zástavního práva. Vlastníkovi zástavy byla uložena i povinnost umožnit za přítomnosti orgánů celní správy provedení veškerých úkonů spojených s prodejem zástavy a povinnost na výzvu celního orgánu vydat zástavu k její realizaci.

[3] Proti prvostupňovému rozhodnutí podal jednatel žalobce M. Š. odvolání, v němž se ohradil žalobce proti tomu, že již v roce 2008 obdržel totožné rozhodnutí týkající se totožného vozidla, které bylo adresováno fyzické osobě M. Š. a podal proti němu odvolání. Na toto odvolání prvostupňový orgán nereagoval. Ze svého pohledu považoval žalobce celou záležitost za uzavřenou. V rámci optimalizace své podnikatelské činnosti M. Š. převedl vozidlo na nový subjekt – totiž na žalobce společnost TOP RIK s.r.o. K původu vozidla uvedl, že si ho pořídil od leasingové společnosti Východočeská leasingová, a.s. Vozidlo řádně na splátky uhradil a na základě těchto skutečností se stal jeho držitelem a vlastníkem. Dále jednatel žalobce tvrdil, že nebyl dovozcem vozidla a celní dluh vzniká v okamžiku přijetí celního prohlášení, protože je dlužníkem deklarant. V odvolání namítal, že:

- a) neporušil žádná ustanovení celního zákona, na základě kterých by měl platit celní dluh, protože dlužníkem je dovozce;
- b) nebyly provedeny důkazy, které navrhoval v řízení o odvolání vůči rozhodnutí adresovanému fyzické osobě M. Š.;
- c) na žádném dokladu nebylo uvedeno, že na zástavě vázne zástavní právo;
- d) o existenci celního dluhu nebyla informována ani leasingová společnost, od které odvolatel zástavu koupil, přičemž ta byla zakoupena v dobré víře;
- e) pokud není celní dluh uhrazen, celní úřad ho vymáhá po dlužníkovi;
- f) jemu celní dluh nevznikl, a proto nemůže být subjektem celního zástavního práva;
- g) celní zástavní právo slouží pouze k zajištění pohledávky splatné v budoucnosti, a proto nemůže být zajištěn již existující celní dluh.

[4] O doplnění odvolacího řízení byl odvolatel informován dopisem č.j. 4008-2/2010-010100-21 ze dne 1.12.2010, na který v patnáctidenní lhůtě nereagoval. Dne 30.12.2010 vydalo Celní ředitelství Brno rozhodnutí o odvolání č.j. 4008-3/2010-010100-21. Odvolatel následně podal správní žalobu. V průběhu projednávání žaloby před správním soudem byla zástava vydražena ve veřejné dražbě, přičemž vydražitelem se stal odvolatel. Odvolatel uhradil cenu dosaženou vydražením ve výši 84.000 Kč, ze které byly uhrazeny náklady veřejné dražby a zbývající částka byla použita na částečnou úhradu celního dluhu, a to tak, že na úhradu cla bylo použito 25.815 Kč a na úhradu daně z přidané hodnoty 47.097 Kč.

[5] Krajský soud v Brně rozsudkem ze dne 12.12.2012 č.j. 31Af 28/2011-88 (dále jen „prvotní zrušující rozsudek“) zrušil rozhodnutí Celního ředitelství Brno ze dne 30. 12. 2010, č.j. 4008-3/2010-010100-21, jímž bylo potvrzeno prvostupňové rozhodnutí o zajištění zástavy ze dne 26. 10. 2009. Důvodem pro zrušení odvolacího rozhodnutí byla nedostatečná specifikace zajišťovaného celního dluhu v prvostupňovém rozhodnutí.

[6] Žalovaný v souladu s právním názorem obsaženým ve zrušujícím rozsudku tyto údaje doplnil do výroku napadeného rozhodnutí. Žalovaný dále doplnil spis o vyjádření Celního úřadu pro Kraj Vysočina, vztahující se k výši celního dluhu, jeho příslušenství a způsobu, jakým byl hrazen.

II. Napadené rozhodnutí

[7] Žalovaný napadeným rozhodnutím změnil prvostupňové rozhodnutí tak, že do první věty výroku prvostupňového rozhodnutí se doplňují slova „za použití ustanovení § 32 odst. 1 zákona č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o správě daní a poplatků“) a druhá věta výroku rozhodnutí „Dlužná částka cla a daně z přidané hodnoty činí 156 499 Kč.“ nahradil textem „Zástava je zajišťována z důvodu na ní váznoucího celního dluhu, vyměřeného platebním výměrem č.j. 2023/05-2163-01, č. W2163115-00037-9 ze dne 13. 4. 2005, panu V. M., bytem M. B. 7, J., podnikajícímu pod obchodním jménem V. M. – VESAMA, IČ 18196349 (dále jen „dlužník“). V okamžiku vydání platebního výměru se celní dluh sestával z cla ve výši 82 815,- Kč a daně z přidané hodnoty ve výši 130 684,- Kč. Na cla uhradil dlužník ve splátkách ve výši 9500 Kč dne 28. 2. 2007, dne 2. 4. 2007, 19 000 Kč dne 30. 8. 2007 (tzn. celkem 57 000 Kč. Ke dni vydání rozhodnutí o zajištění zástavního práva činila celková výše zajišťovaného celního dluhu 156.499,- Kč, z toho clo činilo 25.815,- Kč a daň z přidané hodnoty 130.684,- Kč. Dne 15. 11. 2011 byla zástava prodána ve veřejné dražbě, přičemž z výtěžku bylo na úhradu cla použito 25.815,- Kč a na úhradu daně z přidané hodnoty 47.097,- Kč. Aktuální výše celního dluhu, vyměřeného platebním výměrem č. W2163115- 00037-9, skládajícího se z daně z přidané hodnoty, činí 83.587,- Kč. K celnímu dluhu se váže příslušenství, skládající se z nákladů exekučního řízení, penále a úroku prodlení, přičemž toto příslušenství nebylo zajištěno celním zástavním právem. Náklady exekučního řízení činí 3.849,32 Kč (z původní částky nákladů exekučního řízení 4.268,- Kč bylo dne 13.1.2006 částečně vymoženo 418,68 Kč). Penále a úrok z prodlení z neuhrazeného celního dluhu za období 29.4.2005 – 18.1.2013 činí 121.036,- Kč.“

[8] V odůvodnění napadeného rozhodnutí žalovaný uvedl, že z tranzitního celního prohlášení č. 52163014-01028-1 plyne, že nákladní automobil zn. IVECO, typ 35 C 13 V, č. karoserie ZCFC3591005394247 (dále jen „zástava“) vstoupil na území ČR dne 1. 4. 2004. Do celního režimu uskladňování v celním skladu byl nákladní automobil propuštěn dne 20. 4. 2004 a téhož dne z něj byl neoprávněně vyskládněn. Při kontrole dne 22. 12. 2004 bylo zjištěno, že nákladní automobil se v celním skladu nenachází a platebním výměrem č.j. 2023/05-2163-01, č. W2163115-00037-9 ze dne 13.4.2005 bylo panu V. M., bytem M. B. 7, J., podnikajícímu pod obchodním jménem V. M. - VESAMA, IČ: 18196349, DIČ CZ6502140579 (dále „dlužník“) z důvodů vzniku celního dluhu nezákonným odnětím zboží celnímu dohledu, vyměřen z výše uvedeného zboží celní dluh. Vzhledem k neuhrazení

celního dluhu v požadované výši ve lhůtě splatnosti a vyčerpání všech možností vymáhání po dlužníkovi, vydal prvostupňový orgán prvostupňové rozhodnutí, kterým zajistil výše uvedenou zástavu. Celní ředitelství Brno (dále jen „ČR Brno“) doplnilo řízení o výsledky vymáhání celního dluhu po dlužníkovi.

[9] K jednotlivým odvolacím námitkám žalovaný uvedl následující argumentaci. Žalobce nebyl v tomto případě povinen uhradit celní dluh, pouze na jeho majetku vázlo zástavní právo a dlužníkem je v daném případě skutečně pouze dovozce, jako osoba, která odňala zboží celnímu dohledu, a splnila tak kritéria uvedená v ust. § 240 odst. 3 písm. a) celního zákona, ve znění účinném v rozhodné době. Důvodem pro zajištění zástavy, zatížené celním zástavním právem, byla existence pohledávky. Celní zástavní právo vzniká na základě zákona, aniž by muselo být zřizováno rozhodnutím. Příčinou vzniku celního zástavního práva byl dovoz zástavy dne 1. 4. 2004. Podle § 155 odst. 3 zákona č. 40/1964 Sb., občanského zákoníku, ve znění pozdějších předpisů, účinného do 31. 12. 2013 (dále jen „OZ“) zástavním právem může být zajištěna i pohledávka, která má v budoucnu vzniknout, anebo pohledávka, jejíž vznik je závislý na splnění podmínky. Takto je celním zástavním právem zajištěn celní dluh, který má teprve vzniknout. Podle § 305 odst. 3 celního zákona mohou celní orgány zajistit zástavu do doby, než bude celní dluh splněn nebo zajištěn v plné výši, a to bez ohledu na práva třetích osob. Právo zajistit zástavu trvá od okamžiku vzniku celního zástavního práva (překročením hranice), do okamžiku splnění či zajištění pohledávky v plné výši. Celní orgány mají právo zajistit zástavu před okamžikem vyměření celního dluhu i po něm. Podle ust. § 165 odst. 1 OZ, není-li pohledávka zajištěná zástavním právem splněna včas, má zástavní věřitel právo na uspokojení své pohledávky z výtěžku zpeněžení zástavy. Tedy až do okamžiku vyměření celního dluhu nelze celní zástavní právo realizovat. Realizovat zástavní právo lze od prvního dne prodlení s plněním pohledávky, až do okamžiku zániku či promlčení zástavního práva. Zástavní právo se promlčuje v obecné tříleté promlčecí lhůtě dle § 101 OZ. V ustanovení § 100 odst. 2 stanoví nicméně OZ pro zástavní práva výjimku, že k jejich promlčení nemůže dojít před promlčením zajištěné pohledávky. Zástavní právo má akcesorický vztah k pohledávce, kterou zajišťuje. Tedy okamžik promlčení celního zástavního práva je spjat s okamžikem promlčení celního dluhu. Vzhledem k tomu, že předmětný celní dluh není promlčen, měly celní orgány právo zajistit zástavu patřící do majetku žalobce, neboť celní zákon umožňuje zajistit zástavu bez ohledu na práva třetích osob (tedy i bez ohledu na práva vlastnická, či práva z leasingové smlouvy). Na zástavě vázlo celní zástavní právo, které mohlo dle § 305 odst. 4 celního zákona zaniknout zánikem pohledávky, zánikem zástavy, nebo zajištěním celního dluhu. Ani jedna z těchto právních skutečností nenastala. Celní zástavní právo působilo vůči všem budoucím vlastníkům či držitelům zástavy. Vlastník či držitel zástavy se mohl domoci zrušení zajištění zástavy tím, že by zbývajíc částku celního dluhu za dlužníka uhradil, či zajistil. Prodejem zástavy ve veřejné dražbě zaniklo předmětné zástavní právo v souladu s § 58 odst. 1 zákona č. 26/2000 Sb., o veřejných dražbách, ve znění pozdějších předpisů.

[10] K předchozím řízením žalovaný uvedl, že odvolání vůči rozhodnutí č.j. 683/08-216300-021 ze dne 8.2.2008 adresovanému fyzické osobě M. Š. bylo projednáno prvostupňovým orgánem, který toto rozhodnutí v autoremeduře zrušil rozhodnutím č.j. 683-7/08-216300-021 ze dne 21.10.2008. Řízení o odvolání vůči odlišnému rozhodnutí je samostatným řízením. Pokud v tomto řízení (vedeném se subjektem odlišným od M. Š.) nebyly provedeny důkazy,

kteřé byly M. Š. navrhovány v jiném řízení, nelze bez dalšího z této skutečnosti vyvozovat závěry o nesprávném či nezákonném postupu v daném případě. Tyto důkazy se vztahují ke zcela jinému řízení. Jelikož v daném případě shledal žalovaný zjištěný skutkový stav jako dostatečný pro vydání napadaného rozhodnutí, je nutné uvedenou odvolací námitku odmítnout jako nedůvodnou.

[11] Do dokladů, vztahujících se k zástavě (např. do technického průkazu), se nezapisuje, zdali byla řádně propuštěna do celního režimu volný oběh v České republice. Celní dluh na ní vážnoucí je právní vadou, nikoliv skutečností, zapisovanou do listin, potřebných k dispozici se zástavou. Pokud osoba povinná uhradit celní dluh převede vlastnické právo ke zboží, aniž upozorní nového majitele na existující celní zástavní právo, převádí zboží zatížené právní vadou, a porušuje tak svou zákonnou povinnost. Podle § 164 OZ působí obecně zástavní právo vůči každému pozdějšímu vlastníku zastavené věci, přičemž zvláštní zákon v tomto případě nestanoví jinak. Škoda, která novému majiteli vznikne tím, že celní orgány celní zástavní právo realizují, je předmětem soukromoprávních vztahů mezi původním a novým majitelem zástavy.

[12] Vzhledem k opakujícím se námitkám, že celní dluh by měl být primárně vymáhán po původním dlužníkovi, uložilo ČR Brno prvostupňovému orgánu rozsáhlé doplnění spisu, za účelem ověření aktuální majetkové situace dlužníka a nového prověření možnosti vymožení celního dluhu. To bylo důvodem, proč bylo rozhodnutí o odvolání č.j. 4008-3/2010-010100-21 vydáno po více než roce od vydání prvoinstančního rozhodnutí. Z doplnění spisu je zřejmé, že dlužník nevlastní takový majetek, jehož prodejem by bylo možno umořit alespoň částečně zástavou zajišťovaný celní dluh. Prvostupňový orgán k zajištění celního zástavního práva přistoupil jako k poslední možnosti až po dlouhodobě neúspěšném vymáhání celního dluhu po dlužníkovi.

[13] Celní zástavní právo je účinné vůči všem vlastníkům či držitelům zástavy. Přestože odvolatel není dlužníkem, celní úřad je na základě zákona oprávněn prodat zástavu, která je jeho majetkem, k úhradě celního dluhu. Celní zástavní právo je zákonným zástavním právem dle § 156 odst. 1 OZ a jako takové vzniká za podmínek a v okamžiku stanoveném celním zákonem. Jak je uvedeno výše, příčinou vzniku celního zástavního práva byl dovoz zástavy dne 1. 4. 2004. Zástavní právo vázne na věci až do úhrady pohledávky, kterou se zajišťuje, a není spojeno s osobou.

[14] Celní zástavní právo lze realizovat na dovezeném zboží po celou dobu existence celního dluhu. Dle § 305 celního zákona vzniká celní zástavní právo na zboží překročením hranice, tedy ze zákona, a naprosto nezávisle na jednání celního orgánu. Celní orgány mohou zástavu do doby, než bude celní dluh splněn nebo zajištěn v plné výši, zajistit, a to bez ohledu na práva třetích osob. K zajištění zástavy může dojít i dříve, než je celní dluh vyměřen platebním výměrem. Za zajištění zástavy se považuje rovněž rozhodnutí celních orgánů, kterým uloží osobě, která zástavu drží, že ji nesmí používat, prodávat nebo s ní jiným způsobem nakládat. Celní zástavní právo zaniká zánikem zajištěné pohledávky; promlčením zajištěné pohledávky však celní zástavní právo nezaniká. Celní zástavní právo zaniká i zánikem zástavy nebo zajištěním celního dluhu v plné výši, nikoliv tedy vyměřením celního dluhu, jak se domnívá žalobce.

III. Žaloba

[15] Žalobce brojil proti napadenému rozhodnutí z následujících důvodů. V první řadě uvedl, že již v průběhu projednávání předcházející žaloby před krajským soudem v řízení vedeném pod sp. zn. 31Af 28/2011 byla zástava vydražena ve veřejné dražbě, přičemž vydražitelem se stal žalobce, který uhradil cenu dosaženou vydražením ve výši 84 000 Kč, ze které byly uhrazeny náklady veřejné dražby a zbývající částka byla použita na částečnou úhradu celního dluhu, a to tak, že na úhradu cla bylo použito 25 815 Kč a na úhradu daně z přidané hodnoty 47 097 Kč. Samotné vydražení zástavy za částku 84 000 Kč je nesporná skutečnost, kterou žalobce dále dokládá dvěma příjmovými doklady ve prospěch dražebníka – společnosti PROKONZULTA, a.s. ze dne 15. 11. 2011. Žalobce uhradil cenu dosaženou vydražením, a proto na něho přešlo vlastnictví k předmětu dražby. Ze zákona tak došlo k zániku zástavního práva podle § 58 odst. 1 zákona č. 26/2000 Sb. Pokud celní zástavní právo ke dni 15. 11. 2011 zaniklo, není možné zákonným způsobem měnit novým rozhodnutím ze dne 18. 3. 2013 již vydané rozhodnutí prvostupňového orgánu o zajištění zástavy ze dne 26. 10. 2009, když samotné zástavní právo po dobu více než roku neexistuje. Podle názoru žalobce žalovaný nemůže po více než roce ode dne zániku zástavního práva měnit účinně rozhodnutí celního úřadu o zajištění zástavy.

[16] Žalobce dále odkázal na rozsudek prvotní zrušující rozsudek vydané v této věci, v němž krajský soud dospěl k názoru, že žalobci svědčí pouze ty námitky, kterými může namítat, že došlo k zániku zástavního práva, případně že mu nesvědčí povinnosti vyplývající z ustanovení § 305 celního zákona. Dále odkázal na argumentaci veřejného ochránce práv v rámci původního žalobního návrhu a uvedl, že tyto argumenty jsou podle jeho názoru správné a nepřihlédnutí k nim by znamenalo porušení ústavních práv a právních zájmů žalobce. Je zřejmé, že omezení vlastnického práva žalobce k předmětu zástavy zásahem orgánů veřejné moci musí sledovat legitimní účel při současném důsledném vědomí přiměřenosti takového zásahu.

[17] Nesprávný výklad právní úpravy (§ 305 celního zákona ve znění účinném do 30. 3. 2004) spočívá podle názoru žalobce v tom, že žalovaný má za to, že může uplatnit celní zástavní právo po celou dobu existence neuhrazeného celního dluhu a že zajištění zástavy může po celou dobu existence neuhrazeného celního dluhu realizovat proti třetí osobě. Tento výklad je podle žalobce mylný a zjednodušený. Za situace, kdy existuje pravomocný a vykonatelný platební výměr na jméno konkrétního daňového dlužníka, na základě něhož je vůči němu celními orgány vedeno exekuční řízení, nemohou celní orgány aplikovat ustanovení o celním zástavním právu a v důsledku něho rozhodnutím zajistit zástavu, která je vlastnictvím osoby odlišné od primárního dlužníka. V exekučním řízení vedeném celními orgány je již na podkladě výsledků řízení nalézacího postaveno najisto, kdo je povinen celní dluh uhradit. Pokud k úhradě celního dluhu ze strany daňového dlužníka nedošlo ve lhůtě splatnosti stanovené platebním výměrem, a je nutno přistoupit k úkonům exekučního řízení, mohly celní orgány aplikovat jen a pouze příslušné ustanovení ZSDP (§ 72), anebo v současné době příslušné ustanovení zákona č. 280/2009 Sb., daňového řádu (§ 170) upravující institut zástavního práva. Žalobce nebyl ani dovozcem, ani deklarantem nebo ručitelem v celním řízení, ani se nepodílel na protiprávním odnětí zboží celnímu dohledu. Celní orgány si musí být vědomy toho, že je zajišťována zástava (nákladní automobil) ve

vlastnictví třetí osoby žalobce odlišné od primárního dlužníka. V případě nákladního automobilu není administrativně náročné zjistit aktuálního vlastníka, a tedy adresně rozhodnout o zajištění automobilu podle § 305 celního zákona. Nelze si však představit, jak toto oprávnění celní orgány v praxi využívají v případě elektroniky, jiného spotřebního zboží a ostatního obvykle dováženého zboží. Každého by jistě velmi překvapilo, pokud by zcela nepředvídatelně obdržel rozhodnutí o zajištění svého automobilu, který bez vědomí existence celního dluhu předtím zakoupil.

[18] Žalobce dále zdůraznil, že z hmotněprávního pohledu nelze přijmout výklad celních orgánů, podle něhož existuje mezi veřejnoprávním a soukromoprávním zástavním právem podstatný rozdíl. Podle výkladu celních orgánů lze totiž celní zástavní právo uplatnit k zástavě, která je ve vlastnictví třetí osoby. Tento výklad je ovšem v rozporu s požadavkem, aby tentýž právní institut znamenal totéž, bez ohledu na to, v jakém odvětví práva je zrovna aplikován. Žalobce k tomu poukázal na judikaturu k principu jednoty a bezrozpornosti (nálezy Ústavního soudu ze dne 29. 1. 2008, sp. zn. Pl. ÚS 72/06, rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 13. 3. 2008, sp. zn. 5 AfS 174/2004).

[19] Žalobce opětovně poukázal na skutkové okolnosti případu, kdy byl nejprve nejen právně, ale i fakticky omezován ve výkonu svého vlastnického práva k automobilu, ale posléze také svého vlastnického práva k zajištěnému automobilu byl nedobrovolně zbaven, neboť zástava byla prodána ve veřejné dražbě. Toto vlastnické právo žalobce znovu za částku 84 000 Kč nabyl. Znovu připomněl, že nebyl dlužníkem celního dluhu a vznik celního dluhu byl datován ke dni 20. 4. 2004.

[20] Právní konstrukce, kdy zástavní dlužník (zástavce), který sám není dlužníkem z celního dluhu, musí strpět omezení výkonu svého vlastnického práva k zajištěné věci realizací celního zástavního práva, je podle názoru žalobce popřením podstaty institutu zástavního práva. Ve shodě s právním názorem veřejného ochránce práv žalobce tvrdil, že realizace celního zástavního práva vůči žalobci a jeho majetku neproběhla zákonným způsobem. Prvostupňové rozhodnutí a jeho změna učiněná napadeným rozhodnutím nebyly vydány v souladu s ustanovením § 305 celního zákona a porušily vlastnické právo žalobce. Zjistí-li celní orgány po pravomocném vyměření celního dluhu, že exekuční řízení není možné úspěšně dokončit pro nepříznivou majetkovou situaci dlužníka celního dluhu, nemohou dodatečně využít institutu celního zástavního práva vůči třetí osobě. V exekučním řízení mohou celní orgány zřídit zástavní právo k věci pouze a jen podle podmínek uvedených v § 170 daňového řádu (dříve § 72 ZSDP).

[21] Z uvedených důvodů žalobce navrhl zrušení napadeného rozhodnutí a přiznání náhrady nákladů řízení ve výši soudního poplatku a nákladech právního zastoupení ve výši 8.228 Kč.

IV. Vyjádření k žalobě

[22] Žalovaný ve svém vyjádření k žalobě předně uvedl, že předmětem odvolacího řízení je přezkoumání zákonnosti prvostupňového rozhodnutí podle právního stavu v okamžiku jeho vydání. Následný zánik zajišťovaného zákonného zástavního práva je z hlediska odvolacího orgánu irelevantní. Žalovaný tedy mohl napadené rozhodnutí vydat resp. změnit rozhodnutí celního úřadu v rámci odvolacího řízení. Při interpretaci § 305 celního zákona je třeba vycházet z toho, že toto ustanovení je lex specialis ve vztahu k obecné úpravě zástavního

práva v § 152 - § 174 zákona OZ. Celní orgány nevykládaly právní předpisy tím způsobem, že mezi obsahem institutu zástavy ve veřejném a soukromém právu je podstatný rozdíl. Naopak, v tomto a v podobných případech byla aplikována dále uvedená ustanovení OZ, která upravují obsah institutu zástavního práva jako celku. Podle § 305 odst. 4 celního zákona zaniká celní zástavní právo zajištěním celního dluhu v plné výši. Skutečnost, že při provozování celního skladu se zajišťuje celní dluh, který by mohl vzniknout, nezpůsobuje při umístění zboží do celního skladu zánik celního zástavního práva na něm váznoucí. Celní zástavní právo by mohlo zaniknout jedině tehdy, pokud by byla z poskytnuté globální záruky plně uhrazena (či plně zajištěna) pohledávka zajištěná celním zástavním právem, k čemuž v tomto případě nedošlo.

[23] Žalovaný rovněž nesouhlasil s právním názorem, že po vyměření celního dluhu nelze zajistit celní zástavní právo na majetku osoby odlišné od dlužníka. Tento výklad nemá oporu v zákoně a jeho aplikace by vedla k absurdním závěrům – zástavní právo zajišťující pohledávku by tak mohlo být realizované jen do chvíle, než je pohledávka splatná. Celní zástavní právo je právo třetí osoby, které na zboží vázne od okamžiku, kdy překročí hranici (do 30. 4. 2004 státní hranici, od 1. 5. 2004 hranici Evropských společenství). Celní zástavní právo není zřizováno rozhodnutím o zajištění, ale vzniká na základě zákona. Zajištění zástavního práva tedy není zřízením zástavního práva na majetku třetí osoby, ale pouze realizací již existujícího zákonného zástavního práva. Pokud osoba povinná uhradit celní dluh převede vlastnické právo ke zboží, aniž upozorní nového majitele na existující celní zástavní právo, převádí zboží zatížené právní vadou, a porušuje tak svou zákonnou povinnost. Podle § 164 OZ působí obecně zástavní právo vůči každému pozdějšímu vlastníku zastavené věci, přičemž zákon v tomto případě nestanoví jinak. Škoda, která novému majiteli vznikne tím, že celní orgány celní zástavní právo realizují, je předmětem soukromoprávních vztahů mezi původním a novým majitelem zástavy. Podle § 155 odst. 3 OZ zástavním právem může být zajištěna i pohledávka, která má v budoucnu vzniknout, anebo pohledávka, jejíž vznik je závislý na splnění podmínky. Takto je celním zástavním právem zajištěn celní dluh, který má teprve vzniknout. Podle § 305 odst. 3 celního zákona mohou celní orgány zástavu do doby, než bude celní dluh splněn nebo zajištěn v plné výši, zajistit, a to bez ohledu na práva třetích osob.

[24] Právo zajistit celní zástavní právo trvá od okamžiku vzniku celního zástavního práva (překročením hranice), do okamžiku splnění či zajištění pohledávky v plné výši. Celní orgány mají právo zajistit celní zástavní právo před okamžikem vyměření celního dluhu i po něm. Okamžik vyměření celního dluhu je podstatný tím, že předtím sice může zajištění vzniknout, nicméně nemůže zaniknout splněním či zajištěním pohledávky v plné výši (protože výše pohledávky až do vyměření není určena). Podle § 165 odst. 1 OZ, není-li pohledávka zajištěná zástavním právem splněna včas, má zástavní věřitel právo na uspokojení své pohledávky z výtěžku zpeněžení zástavy. Tedy až do okamžiku vyměření celního dluhu nelze celní zástavní právo realizovat. Realizovat zástavní právo lze od prvního dne prodlení s plněním pohledávky, až do okamžiku zániku či promlčení zástavního práva. Zástavní právo se promlčuje v obecné tříleté promlčecí lhůtě dle § 101 OZ. V § 100 odst. 2 stanoví nicméně OZ pro zástavní práva výjimku, že k jejich promlčení nemůže dojít před promlčením zajištěné pohledávky.

[25] Zástavní právo má akcesorický vztah k pohledávce, kterou zajišťuje. Tedy okamžik promlčení celního zástavního práva je spjat s okamžikem promlčení celního dluhu. Vzhledem k tomu, že předmětný celní dluh není promlčen, měly celní orgány právo zajistit celní zástavní právo na majetku žalobce. Dle žalobce lze po vyměření celního dluhu k zajištění jeho úhrady použít jen institutu daňového zástavního práva. Podle žalovaného lze pro zajištění úhrady celního dluhu použít institutů celního zástavního práva i daňového zástavního práva. Zástavní právo, upravené dříve v § 72 ZSDP, a nyní v § 170 daňového řádu, může být zřízeno na majetku osob odlišných od dlužníka, pouze na základě jejich písemného souhlasu. Vzhledem k nepravděpodobnosti, že by žalobce takový souhlas dal, a skutečnosti, že celý majetek dlužníka je předmětem výkonu rozhodnutí, nebylo daňové zástavní právo celními orgány zřízeno. Žalobce kritizuje postup celních orgánů jako nepřiměřeně tvrdý, a vedoucí ke zjevně nespravedlivému výsledku. Ze shora uvedeného je nicméně dle názoru žalovaného zřejmé, že tomu tak není. Celní orgány postupovaly tak, jak by standardně postupoval každý věřitel, jehož neuhrazená pohledávka je zajištěna zástavním právem. Pokud dlužník převedl na žalobce zboží, zatížené právní vadou, porušil tak zákon, a žalobce by se měl obrátit na něj. Nelze klást za vinu celním orgánům, že hájí zájem státu na výběru celního dluhu tím, že postupují v souladu se zákonem a realizují zákonné zástavní právo, váznoucí na zboží osoby odlišné od dlužníka.

[26] Žalovaný odkázal i na relevantní judikaturu Nejvyššího správního soudu v rozsudku ze dne 29. 5. 2008, č. j. 1 AfS 77/2008-44 k jiným právním závěrům než které jsou uvedeny ve správní žalobě. Nejvyšší správní soud zde dospěl k závěru, že „*Celní úřad zde pouze deklaroval již ze zákona existující skutečnost, resp. žalobkyni na tuto skutečnost upozornil. Vznik celního zástavního práva tak není spojen s individuálním právním aktem celního orgánu, ale s tím, že určité zboží překročilo hranice Společenství (tuzemska).*“). Nejvyšší správní soud dále akceptuje stav, kdy je zajišťovací příkaz vydán až po vydání platebního výměru, stejně jako vysvětluje důvody omezení vlastnického práva, které ze zajištění celního zástavního práva plynou, přičemž výslovně uvedl, že „*Zajištění nemá za cíl trvalé omezení práv vlastníka či držitele zástavy; jak správně uvedl krajský soud, zajištění má především motivovat dlužníka, aby dobrovolně celní dluh uhradil, a současně poskytovat celnímu orgánu jistotu, že se bude moci uspokojit ze zástavy, nebude-li jeho pohledávka řádně a včas splněna*“). Se shora uvedenou argumentací Veřejného ochránce práv se rovněž vypořádal Krajský soud v Brně na stranách 8 a 9 rozsudku č. j. 31Af 28/2011-88. Na základě shora uvedeného má tedy žalovaný za to, že žaloba je nedůvodná, a jako takovou by ji měl správní soud zamítnout.

IV. Posouzení věci krajským soudem

[27] Krajský soud v Brně na základě včas podané žaloby přezkoumal napadené rozhodnutí žalovaného v mezích žalobních bodů (ustanovení § 75 odst. 2 věta první zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“), jakož i řízení předcházející jeho vydání.

[28] Krajský soud dospěl k závěru, že žaloba **je důvodná**, přičemž své rozhodnutí ve věci opírá o následující důvody.

[29] Předně krajský soud podotýká, že ve svém prvotním zrušujícím rozsudku vyneseném v této věci zrušil rozhodnutí žalovaného z toho důvodu, že původní rozhodnutí žalovaného o zajištění zástavy bylo nezákonné pro nedostatečnou specifikaci celního dluhu, kteroužto vadu žalovaný neodstranil ani v odvolacím řízení. Jak vyplývá z napadeného rozhodnutí, takovou vadou nyní přezkoumávané rozhodnutí netrpí, přičemž ani žalobce již takovou námitku nevznnesl. Krajský soud již ve svém dřívějším zrušujícím rozsudku odůvodnil, z jakých důvodů považuje žalobu za projednatelnou z hlediska aktivní legitimace žalobce, který není celním dlužníkem, nicméně jako vlastníka zástavy zasahuje napadené rozhodnutí do jeho právní sféry ve smyslu ustanovení § 65 odst. 1 s. ř. s., přičemž zároveň se nejedná ve smyslu judikatury o rozhodnutí dočasné, které by bylo vyloučeno ze soudního přezkumu (viz k tomu rozsudek rozšířeného senátu ze dne 27. 10. 2009, č. j. 2 Afš 186/2006-54, přístupný na www.nssoud.cz).

[30] V prvotním zrušujícím rozsudku rovněž krajský soud zodpověděl řadu otázek, které žalobce nyní krajskému soudu znovu předkládá svou žalobou k posouzení. Zejména se jedná určení, že se jedná ve věci o celní zástavní právo (nikoliv daňové zástavní právo) a polemiku s názorem veřejného ochránce práv, jímž žalobce opět argumentuje i v tomto řízení. Proto se krajský soud nyní soustředil pouze na posouzení toho, co přinesl další procesní vývoj v posuzované věci, a vycházel tak ve smyslu § 75 odst. 1 s. ř. s. ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování žalovaného, přičemž ve zbytku odkazuje na prvotní zrušující rozsudek, na jehož závěrech plně setrvává.

[31] Krajský soud považuje za vhodné stručně shrnout relevantní právní úpravu celního zástavního práva, která je v předmětné věci rozhodná. Dle ustanovení § 305 odst. 1 celního zákona celní zástavní právo slouží k zajištění pohledávky pro případ, že celní dluh, který jí odpovídá, nebude řádně a včas splněn s tím, že v tomto případě lze dosáhnout uspokojení ze zástavy. Podle ustanovení § 305 odst. 2 celního zákona zástavou je dovážené zahraniční zboží. Celní zástavní právo vzniká v okamžiku vstupu zástavy do tuzemska. Dle ustanovení § 305 odst. 3 celního zákona celní orgány mohou zástavu do doby, než bude celní dluh splněn nebo zajištěn v plné výši, zajistit, a to bez ohledu na práva třetích osob. Za zajištění zástavy se považuje rovněž rozhodnutí celních orgánů, kterým uloží osobě, která zástavu drží, že ji nesmí používat, prodávat nebo s ní jiným způsobem nakládat. Podle § 305 odst. 4 celního zákona celní zástavní právo *zaniká zánikem zajištěné pohledávky; promlčením zajištěné pohledávky však celní zástavní právo nezaniká. Celní zástavní právo zaniká i zánikem zástavy nebo zajištěním celního dluhu v plné výši.*

[32] Podle § 58 odst. 1 zákona o veřejných dražbách, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o veřejných dražbách“) platí, že *zástavní právo zajišťující přihlášenou pohledávku, které je z hlediska svého vzniku nejstarší, jakož i všechna zástavní práva z hlediska svého vzniku mladší přechodem vlastnictví k předmětu dražby **zanikají***; to platí i o právech vyplývajících ze smluv o omezení převodu nemovitosti. Pohledávky těmito právy zajištěné, nejsou-li dosud splatné, se stávají dnem přechodu vlastnictví předmětu dražby splatnými v rozsahu, ve kterém jsou v dražbě uspokojeny. Podle ustanovení § 58 odst. 2 téhož zákona platí, že zástavní práva k předmětu dražby, která jsou z hlediska svého vzniku starší než nejstarší zástavní práva zajišťující přihlášené pohledávky, přechodem vlastnictví k předmětu

dražby nezanikají a působí vůči vydražiteli. Pohledávky těmito právy zajištěné, nejsou-li dosud splatné, se nestávají dnem přechodu vlastnictví k předmětu dražby splatnými.

[33] Stěžejní pro posouzení napadeného rozhodnutí je námitka žalobce, že zástavní právo k zástavě zaniklo v důsledku vydražení předmětu zástavy v nedobrovolné veřejné dražbě podle ustanovení § 58 odst. 1 zákona č. 26/2000 Sb., o veřejných dražbách, ve znění pozdějších předpisů, a to ke dni 15. 11. 2011, kdy byla uhrazena cena dosažená vydražením. Krajský soud k této námitce předně uvádí, že se opírá o skutečnosti, které nastaly až v průběhu řízení před krajským soudem vedoucím k vydání prvotního zrušujícího rozsudku ve věci, a tato námitka tak nebyla a ani nemohla být vznesena v odvolání žalobce proti prvostupňovému rozhodnutí. V napadeném rozhodnutí žalovaný pouze uvádí, že na zástavě vázlo celní zástavní právo, které mohlo ve smyslu ustanovení § 305 odst. 4 celního zákona zaniknout se zánikem pohledávky, zánikem zástavy nebo zajištěním celního dluhu, přičemž ani jedna z těchto skutečností nenastala. Dále žalovaný výslovně uvádí, že „*vlastník či držitel zástavy se mohl domoci zrušení zajištění zástavy tím, že by zbývající částku celního dluhu za dlužníka uhradil, či zajistil. Prodejem zástavy ve veřejné dražbě zaniklo předmětné zástavní právo v souladu s ustanovením § 58 zákona č. 26/2000 Sb., o veřejných dražbách, ve znění pozdějších předpisů*“.

[34] Z tohoto názoru žalovaného ovšem nelze seznat, jaký význam má toto tvrzení k výroku napadeného rozhodnutí, který vychází z toho, že na základě provedené nedobrovolné dražby byl celní dluh částečně uhrazen (částkou 25.815 Kč), nicméně stále trvá ve výši 83.587 Kč. Žalovaný v dikci výroku napadeného rozhodnutí tedy vychází zjevně z právního názoru, že mohl v důsledku zbývajícího dosud neuhrazeného celního dluhu zajistit předmět zástavy dále i poté, co byla zástava vydražena v nedobrovolné dražbě. Naproti tomu, citovaná pasáž odůvodnění napadeného rozhodnutí svědčí o tom, že žalovaný vycházel z předpokladu, že v důsledku vydražení předmětu zástavy zástavní právo zaniklo ve smyslu § 58 zákona o veřejných dražbách. Je zřejmé, že napadené rozhodnutí je postaveno na logickém sporu mezi výrokem a premisami, o něž se opírá, resp. jeho odůvodnění ve vztahu k výroku v tomto rozsahu není srozumitelné a přezkoumatelné.

[35] Krajský soud z citované relevantní právní úpravy dovozuje, že pokud by platil názor žalovaného, že celní zástavní právo k zástavě zřízené dne 1. 4. 2004 (ex lege) zaniklo vydražením předmětu zástavy ve veřejné dražbě, pak by nebylo možno ke dni 18. 3. 2013 rozhodnout o dalším zajištění zástavy, jakkoliv celní dluh (tedy zajišťovaná pohledávka) i nadále trval. Pokud totiž celní zástavní právo k určitému okamžiku silou zákona zaniklo v důsledku své realizace ve veřejné dražbě, pak není racionálně možno připustit, že by je bylo možno k pozdějšímu okamžiku platně zajistit. Nelze souhlasit s názorem žalovaného uvedeným ve vyjádření k žalobě, že „*předmětem odvolacího řízení je přezkoumání zákonnosti prvostupňového rozhodnutí podle právního stavu v okamžiku jeho vydání. Následný zánik zajišťovaného zákonného zástavního práva je z hlediska odvolacího orgánu irrelevantní*.“ Podle ustanovení § 116 odst. 2 daňového řádu platí, že v odůvodnění rozhodnutí o odvolání musí být vypořádány všechny důvody, v nichž odvolatel spatřuje nesprávnosti nebo nezákonnosti napadeného rozhodnutí. Kromě toho ovšem na druhou stranu musí odvolací orgán brát v potaz i nad rámec dispozice dané odvoláním takové skutečnosti, které zjistí v souvislosti s posuzováním důvodů uvedených v odvolání a které mohou mít vliv na

rozhodnutí ve věci samé (srov. k tomu Matyášová, L., Grossová, M.E. Daňový řád s komentářem, důvodovou zprávou a judikaturou ve znění technické novely 30/2011 Sb. Praha: Leges, 2011, s. 409). Z judikatury Nejvyššího správního soudu zdůrazňující jednotu správního řízení (a tedy i povinnost odvolacího orgánu v daňovém řízení přihlížet k určitým skutečnostem, které vyšly najevo až po vydání napadeného rozhodnutí), lze poukázat kupř. na usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 16. 12. 2009, č.j. 7 Afs 36/2008-134, dále také usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 19. 2. 2008, č.j. 7 Afs 212/2006 – 74, přístupné na www.nssoud.cz).

[36] Navíc krajský soud zjistil, že ve správním spisu nelze nalézt žádnou oporu pro závěr, že zástava byla vydražena ve veřejné dražbě a dne 15. 11. 2011 za ni vydražitel (žalobce) zaplatil cenu dosaženou dražbou. Tento závěr je sice mezi stranami z hlediska jejich procesních tvrzení nesporný, nicméně tvoří zásadní oporu pro výrok napadeného rozhodnutí, přičemž není ve správním spise doložen. Tyto skutečnosti doložil krajskému soudu pouze žalobce formou kopií dražební vyhlášky, protokol o provedené nedobrovolné dražbě ze dne 15. 11. 2011. Jelikož tyto listiny ani žádné jiné, které by osvědčovaly, že zástava skutečně prošla procesem veřejné dražby, správní spis žalovaného neobsahuje, trpí napadené rozhodnutí i vadou řízení, která spočívá v nedostatečné opoře ve spisovém materiálu pro zjištěný skutkový stav věci ve smyslu § 76 odst. 1 písm. b) s.ř.s.

[37] Není přitom na krajském soudu, aby domýšlel či konstruktivně odstraňoval zásadní nedostatky napadeného rozhodnutí, které jsou navíc jak procesního, tak i argumentačního charakteru. Krajský soud proto shledal, že napadené rozhodnutí trpí jednak vadou ve smyslu § 76 odst. 1 písm. a) s. ř. s., tedy nepřezkoumatelností spočívající v nesrozumitelnosti nebo nedostatku důvodů rozhodnutí, jakož i vadou ve smyslu § 76 odst. 1 písm. b) s. ř. s., tedy proto, že skutkový stav, který vzal správní orgán za základ napadeného rozhodnutí, je v rozporu se spisy nebo v nich nemá oporu anebo vyžaduje rozsáhlé nebo zásadní doplnění (viz k tomu obdobně např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 28. 11. 2003, č.j. 7 A 38/2001-37, přístupný na www.nssoud.cz).

V. Shrnutí a náklady řízení

[38] Pro uvedené vady, které byly žalobcem důvodně namítány, je krajský soud oprávněn zrušit napadené rozhodnutí bez nařízení jednání, a to i tehdy, pokud strany nařízení jednání požadovaly. Proto krajský soud zrušil napadené rozhodnutí bez nařízení jednání a vrátil věc žalovanému k dalšímu řízení (§ 78 odst. 4 s. ř. s.).

[39] Výrok o nákladech řízení má oporu v ustanovení § 60 odst. 1 s.ř.s., podle něhož nestanoví-li tento zákon jinak, má účastník, který měl ve věci plný úspěch, právo na náhradu nákladů řízení před soudem, které důvodně vynaložil proti účastníkovi, který ve věci úspěch neměl. V řízení úspěšný žalobce má právo na náhradu nákladů řízení před soudem, které důvodně vynaložil, proto mu soud přiznal právo na náhradu nákladů za právní zastoupení v řízení advokátem, a to za tři úkony právní služby (příprava a převzetí věci, podání žaloby) dle ustanovení § 11 vyhl. č. 177/1996 Sb. ve výši 3.100 Kč za jeden úkon právní služby, celkem 6.200 Kč, paušální náhradu hotových výdajů za dva úkony právní služby podle

ustanovení § 13 vyhl. č. 177/1996 Sb. ve výši 300 Kč za jeden úkon právní služby, celkem 600 Kč. Takto zjištěná náhrada nákladů právního zastoupení byla zvýšena o částku DPH ve výši 21 %, tedy celkem na 8.228 Kč. K tomu krajský soud přiznal náhradu zaplaceného soudního poplatku za žalobu ve výši 3.000 Kč. Celkem tedy na náhradě nákladů řízení náleží žalobci částka 11.228 Kč, kterou je povinen žalovaný žalobci uhradit za podmínek uvedených ve výroku II. tohoto rozsudku.

P o u ě n í : Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává u Nejvyššího správního soudu. V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

V Brně dne 23. června 2015

JUDr. Jaroslava Skoumalová
předsedkyně senátu